

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravišstvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Avstrija proti Črni gori.

Avstrija se je v balkanski vojni postavila na čelo vsem nasprotnikom Jugoslovanstva. Oživotvorila je Albanijo, da bi tako ustvarila protiutež slovanskim državam na Balkanu in jih odrinila od jadranskega morja. Naša diplomacija je vprizorila najprej slučaj Prochazka, s katerim je hotela očrtniti Srbijo pred Evropo; to se ji je temeljito ponesrečilo, kajti vse mahinacije so prišle na dan in naši diplomatje so doživeli veliko blamažo. Ker s Srbijo ni šlo, so se spravili nad Črno goro. Pred Skadrom stoji črnogorska armada, ki hoče osvojiti to zadnjo trdnjavo turškega gospodarstva. Skader je za Črno goro življenjskega pomena. Avstrija pa zahteva, da Skader pripade Albaniji in je končno dosegla, da so v Londonu poslaniki velesil sklenili, da se pozove Črna gora, naj preneha oblegati Skader. Poslali so ta sklep kralju Nikiti z grožnjo, da bodo velesile poslale svoje bojne ladije pred Črno goro in zasedle črnogorsko obrežje. To imenujejo diplomatje »brodovno demonstracijo«. Nikita se te grožnje ni vstrašil in odgovoril velesilam, da ne odneha preje, da osvoji Skader. Ko bo pa Skader v črnogorskih rokah, ga ne izroči Albaniji; kdor ga bo hotel imeti, ki ga bo moral vzeti sam. In Nikita je zapovedal glavni naskok na Skader. Po hudih bojih je padla trdnjava Taraboš, ključ od Skadra, v črnogorske roke.

Velesile pa so odgovorile Nikiti z »brodovno demonstracijo«, kateri načeluje Avstrija. Iz Boke kotorske je odplul del naše vojne mornarice in tudi polki že korakajo na črnogorsko mejo. Avstrijsko vojno brodovje, obstoječe iz oklopnice »Nadvojvoda Fran Ferdinand«, »Zrinski« in »Radecky«, oklopnih križark »Sv. Juri« in »Admiral Spaun« ter več torpedovk in torpednih rušilcev je dobilo povelje, da odplove proti Črni gori.

V sredo je prispel del avstro-ogrškega brodovja med Ulčin in Bar pred Mrkojeviče, 10 milj od črnogorske obali.

V Zadru se je vkrcał tudi 32. domobranski polk ter odpeljal proti jugu.

V tem odločilnem boju stoji Črni gori verno na strani Srbija. Tudi nanjo so pritiskale velesile in zahtevale, naj odtegnejo Črnogorcem svojo pomoč. Srbija pa je odgovorila, da hoče držati besedo in ne zapusti svojih bratov, dokler ne osvoje Skadra. Tako je prišel evropski mir zopet v nevarnost po krivdi tistih, ki so sicer proglasili načelo Balkan Balkancem, a vendar Jugoslovanom ne pravoščijo s krvjo in žrtvami pridobljenih uspehov in iščejo samo ugodne prilike, da jih zanje oropajo.

Vojna na Balkanu.

Skader pred padcem.

Splošni naskok na Skader se vrši z največjo ljutostjo.

Črnogorci stopajo v boj z vzklikom kralja Nikole: »Skader ali smrt!« Borba se vrši na vsi črti, najljutejši boj pa se bje za Veliki Taraboš, kjer so srbske in črnogorske granate razdejele že najvažnejše okope in utrdbe. S Taraboša je uteklo mnogo turških vojakov in so pribežali h koloni generala Gjurovića. Ti begunci pripovedujejo, da je učinek črnogorskega bombardiranja na utrdbi Širšunija naravnost strahovit. Dva dni se že vodi najljutejša borba pred Tarabošem. Vsak trenutek se pričakuje, da trdnjava kapitulira, ker so Črnogorci že osvojili vse redute okrog Taraboša. Črnogorsko - srbske izgube so ogromne, zlasti velike so bile poslednjih 24 ur. Naskok na zunanje okope so izvršili oblegovalci ponoči pri luči ogromnih reflektorjev. Srbi in Črnogorci prodirajo proti turškim pozicijam pod točo sovražnih granat in šrapnelov, ki sipljejo smrt in pogin na vse strani. Toda junaki prodirajo neovirano dalje, dasi padajo ob straneh tovariši, kakor snopi. General Martinović vodi osebno naskok in nadzoruje artilerijsko obstreljevanje. General Gjurović poveljuje na desnem krilu in operira ob reki Bojani. Kralj Nikola je osebno navzoč pri operacijah in sledi z vso živahnostjo heroj-

ski borbi svojih vojakov. Sedanji trenotki so velikj in veličastveni. Črnogorci pričakujejo, da bodo danes ali jutri zvečer že v Skadru. Skadrsko mesto ni mnogo trpelo, kakor pravijo begunci, od obstreljevanja, pač pa je polno ranjencev. Stanje v mestu je tako, da je kapitulacija v najbližnjem času neizogibna.

Podrobnosti o zavzetju Odrina.

Od poveljnika druge srbske armade sta dospela v Belgrad dva častnika, da podata na merodajnem mestu poročilo o zavzetju Odrina. Iz njiju poročila posnamemo sledeče podrobnosti:

V ponedeljek, dne 24. marca je izdal general Štepanović to - le povelje: General Ivanov javlja: Danes ob 1. uri 30 minut popoldne so čete vzhodnega sektorja dospale na 300 metrov do bodeče žice pred utrdbami. Treba je najenergičnejše akcije z vseh strani, na vseh ostalih sektorjih, da se naskočijo utrdbe, kjer se to izkaže za možno. To Vam sporočam zaradi tega, da storite vse, kar bo potrebno, da olajšate uspeh četam vzhodnega sektorja. Ta akcija je potrebna, da se doseže končno željeni namen. Svojemu povelju je general Ivanov še dostavil: »Ukazujem, da prične 13. pešpolk s 55. polkom ofenzivo proti Juptemolaru in Unikeju. Ti dve trdnjavi je treba zavzeti in se tamkaj utrditi. 15. pehotni polk naj nadaljuje prodiranje proti Sajtantargu in naj skuša, nase potegniti čim največ turške pehote. 20. polk naj zavzame pozicije vzhodno od Kadikeja in skuša prodreti do Deverbeja. Artilerija naj podpira to prodiranje z močnim in silnim ognjem, vzdržujoč čim najtesnejšo zvezo s pehoto prej imenovanih polkov. Začetna ofenziva bodi slabejša, dokler se ne izvrši nasilno rekognosciranje in se dožene, kakšne voje imajo pred seboj ti polki. Vsi ti polki naj bodo oboroženi z bombami, škarpami in sekiricami za sekanje bodečih žic. To bo vsekakor poslednji napad, ki ga je treba izvesti, da se glavni odpor na vzhodnem sektorju zlomi in se zavzame trdnjava.«

Začetek naskoka je bil ob 4. popoldne. Razdelitev čet je bila točno izvršena in vse utrdbe na srbskih sektorjih so padle. Naskok, ki se je vršil podnevi, je bil silno ljut. Treba je bilo zastaviti vse sile na tri strani. Do srede zjutraj, nekako ob 10. so osvojile srbske čete celo črto pred seboj, in sicer: Timoška divizija prvega poziva na prvi črti trdnjave: Kasantepe, Karandžo stabija, Elistepe in Jaztepe, na drugi črti: Čajtepe, Ajnalhabijo in Bosjuktabijo.

Ujetih je bilo 8000 turških vojakov in 280 častnikov. Na tretji črti je bila nato zavzeta trdnjava Kadirlik Ildirin, kjer se je nahajal Šukri paša s štabom. V sredo dopoldne je donavska divizija drugega poziva zavzela trdnjave: Papas Tepe in Behči Tepe. Skupno so zavzeli Srbi 7 stalnih trdnjav, 4 redute, 17 poljskih in 19 trdnjavskih baterij, zaplenili 190 topov in ujeli dva generala in 15.000 vojakov. Utrdbe, ki so bile nasproti srbskim pozicijam, so bile izredno močne. Srbski sektorji so imeli vse štiri bolgarske oblegovalne topove, dočim so bili nameščeni najmodernejši srbski topovi, in sicer 54 po številu, večinoma na bolgarskih pozicijah. Na srbskih sektorjih je bilo 80 poljskih topov, med njimi štiri havbiške baterije. Sama timoška divizija je izstrelila iz topov 18.000 streliv. Poljski topovi so, kakor se je kasneje konstatiralo, z uspehom uničevali moštvo pri turških topovih. Niti Srbi, niti Bolgari niso naleteli na mine, tudi volčjih jam je bilo malo. Nekateri turški fori so imeli nemaskirane baterije. V Odrinu ni vladal tako strašen glad, kakor se je preje javljalo. Vojaštvo je trpelo bolj pomanjkanje nego civilno prebivalstvo. Tudi Šukri paša je postopal z vojaštvom in prebivalstvom razmeroma zelo človekoljubno. Samo mesto tudi ni tako strašno razdejanost, kakor se je poročalo. Privatnih poslopij je zelo malo porušeni. Mošeja sultana Selima je docela nepoškodovana. Prebivalstvo v Odrinu je zelo mešano. Med obleganjem je bilo popolnoma apatično. — Konzuli tujih držav se zelo pohvalno izražajo o srbski vojski. Tudi nekateri nemški častniki izjavljajo, da so že zdavnaj izstopili iz nemške vojne službe in da so bili v službi turških inštruktorjev. — Med turškimi častniki je več takih, ki so rodom iz Bosne in Hercegovine. Ti so se prijateljsko sporazumeli s Srbi in bili na pomoč srbskemu poveljniku pri popisovanju plena.

Nemška pomoč Turkom.

Med častniki, ki so jih Bolgari ujeli v zavzetem Odrinu, je bilo 63 Nemcev in 13 štabnih in višjih romunskih častnikov. — Obrambo glavne odrinske utrdbe je vodil polkovnik nemške artilerije Hellmann, obrambo druge važne utrdbe pa pruski Poljak Turčevsky.

Ravnotako mnogo nemških častnikov je bilo v Janini. In splošno mnenje je, da

tudi obrambe Skadra ne vodijo samo Turki. V nekaterih časopisih se je celo že pisalo, da je ravno udeležba tujih častnikov pri obrambi Skadra vzrok, zakaj branijo Črni gori, da ne sme zasesti Skadra. Gre za to, da bi se ne moglo to dejstvo javno konstatirati.

»Novoje Vremja« označuje to tujo udeležbo častnikov v turški armadi kot kršitev nevtralitete ter pripominja, kako so že pričetkoma vojne pisali časopisi, da je nemška vlada na prošnjo turške vlade poslala Turčiji več nego 200 izbranih častnikov in da so se v Carigrad pripeljali iz Kystendže na romunskem parniku. Nemški častniki so se bojevali skupno s Turki pri Kumanovem, Prilepu, Bitolju, Lozengradu, Lile Burgasu.

Nemški častniki so prišli v turško armado pač z nado na zmago. Toda zgodilo se je drugače. In če si Turki niso pridobili lavorik, tedaj so Nemci doživeli velikanško blamažo.

Slovenija

s Blamaža deželnega odbora. Kranjski deželni odbor poskuša na vse načine, da bi razširil svojo oblast. V vsako stvar se vtika, tudi če leži na dlani, da ga nič ne briga, v vsaki stvari hoče odločevati, tudi če je še tako očitno, da ne spada v njegov delokrog. V nobeni kronovini našega cesarstva ni toliko kompetenčnih konfliktov z deželnim odborom, kakor na Kranjskem, in zlasti je mestna občina vsak čas prisiljena, da brani svojo avtonomijo in svoje pravice proti nasilnosti klerikalnega deželnega odbora. Vodila ga je pri tem sama strankarska strast. Deželni odbor je hotel na ljubljanskem trgu komandirati — da bi tako povečal svoj politični vpliv in vcepil prodajalcem in prodajalkam mnenje, da mestna občina z županom vred še na trgu nima nobene besede, ampak da gospodarijo na trgu klerikalci. Znale so šikanke, s katerimi se je deželni odbor lotil mestne občine zaradi zeljarja Kačarja in zeljarice Marenkove. Govorili smo o tej na sebi tako malo zanimivi in malo pomembni stvari že tolikrat, da tega zelja pač ne bomo pogrevali. Ni šlo toliko za Kačarja in Marenkovo, kakor za vprašanje, če ima deželni odbor sploh pravico, se vtikati v tržne razmere ljubljanske občine, ali če te pravice nima. Nasilnost deželnega odbora je primorala mestno občino, da s pritožbami na upravno sodišče dožene mejo med pravicami mestne občine in deželnega odbora, da deželni odbor ne bo mogel šegati v področje, kjer nima besede. S pritožbo zaradi zeljarja Kačarja in zeljarice Marenkove je mestna občina dosegla popoln uspeh. Upravno sodišče se je izreklo, da deželni odbor nima v ljubljanskih tržnih zadevah ničesar govoriti. Kdor se spominja, kaj so klerikalci vse go-

vorili in pisali v tej zadevi, kako so ščuvali in grozili in se trudili vzbuditi mnenje, da komandira deželni odbor tudi na ljubljanskem trgu, tisti bo znal ceniti, kako velikanško blamažo je deželni odbor dosegel. Klerikalci bi se radi nekako zmazali in blebečejo, da je občina s svojo pritožbo sama na sebi kompetenco ostrigla. To je seveda otročarija, kajti zmagalo je stališče, katero ja zavzela mestna občina, zmagal je pravni nazor, ki ga je zastopala mestna občina. In, kar je glavno, dognalo se je, da ta, od strankarske strasti prevzeti deželni odbor nima v tržnih zadevah prav ničesar govoriti.

s Drugod in pri nas! Na čelu raznih denarnih zavodov so pri nas tudi duhovniki, dasi je sam papež že pred leti izdal prepoved, da duhovniki ne smejo biti v načelnstvu denarnih zavodov. Toda pri nas veljajo tudi papeževi ukazi samo takrat, kadar se strinjajo z interesi naše klerikalne stranke. Drugod je to seveda drugače. Tako je na primer moravska agrarna in industrijalna banka izvolila za predsednika svoje podružnice v Pragi tamošnjega kanonika dr. Buriana, toda praški nadškof dr. Skrbensky je le-temu prepovedal, da sprejme to mesto, sklicevaje se na papežovo odredbo, da katoliški duhovniki ne smejo biti v upravi denarnih zavodov. To se je zgodilo na Češkem, pri nas pa so duhovniki oproščeni svojih dušnopastirskih dolžnosti samo za to, da lahko delujejo na raznih denarnih zavodih.

s Poneverjenje pri »Protialkoholni zvezi«. Pri »Protialkoholni zvezi« je bil v zadnjem času nastavljen 21letni Ivan Sajovic, doma iz Velesovega pri Kranju. Sajovic je menda nabiral člane in podpornike ter sprejemal od njih tudi prispevke. Nabran denar ni izročil društvu, marveč je z denarjem neznano kam pobegnil. Po izjavi župnika Janeza Kalana je Sajovic poneveril okrog tisoč kron. Ali je ta Ivan Sajovic identičen z junakom istega imena, ki je bil svoječasno pisar pri notarju Hafnerju v Kostanjevici?

s K velikemu polomu v »Spar- und Vorschusskassavererein« v Laškem trgu. Sedaj je končana pri »Spar- und Vorschusskassavererein« revizija. Dognalo se je, da znaša poneverjenje ogromno vsoto 480.000 kron. Ker je bil v petek prvi uradni dan, odkar se je izvedelo za poneverbe pri zavodu, je bilo pričakovati velikega navala vlagateljev. Došlo je tudi precej kmečkih ljudi s knjižicami po pri Nemcih tako varno spravljene prihranke, izplačalo pa se ni nikomur niti vinarja, češ, da je celjsko državno pravdnštvo prepovedalo vsako izplačilo. Razumljivo je, da se bilo veliko tarnanja in preklinjanja. Ljudje se hudo jeze na nadzorstvo »Spar- und Vorschusskassaveraina«, ker ni dovolj vestno vršilo svoje naloge. V tem - le nadzorstvu sedi tudi vsemogočni notar Mraulag, načelnik laškega okrajnega zastopa, najvišji poveljnik laških nemškutarjev in zaupnik

zloglasne »Südmarke«. Ali je res mogoče, da ta tako prebrisani mož nič ni vedel in slutil o Drolzevih manipulacijah? Ali sploh nič ne ve in sluti, kdo vse je Drolzu pomagal in od njega denar sprejemal? Na vsa ta vprašanja bi bilo treba osobito pri vodji c. kr. notarijata v Laškem in načelniku okrajnega zastopa odločnega in natančnega odgovora. Številke primanjkljaja pri »Spar- und Vorschusskassavererein« so dosegle tako ogromno višino, da bo sanacija zelo težavna, posebno ker se poudarja in s slovenske strani odločno zahteva, da se z državnimi ali deželnimi sredstvi ne sme izvršiti. Četudi bi laški nemškutarji ničesar drugega ne zakrivali, kakor da so lahkomišljeno prepuščali vse vodstvo »Spar- und Vorschusskassaveraina« Drolzu in gledali z občudovanja vredno naivnostjo, kako je možu raslo premoženje, so že povzročili veliko nesrečo v gospodarsko slabo situiranem Laškem trgu in po celém okraju. Propad tega, ki se je pričel z nazadovanjem toplic, bo sedaj nevzdržema napredoval. In naravno bi bilo, da bi zamenile Laški trg gospodarsko in politično močnejše ter važnejše — Trbovlje.

s **Za slovensko umetnost.** Rok za zrebanje srečk umetniške loterije se bliža; jedva 10 dni je še do tedaj. Srečke pa še vedno niso razprodane. Sicer imamo med seboj več požrtvovalnih rodoljubov in rodoljubkinj, ki so pokazali, da imajo zmisel tudi za slovensko umetnost; drugod pa zopet vlada velika brezbriznost. V trafiko ge. Češarkove je prišel neznan starejši gospod, ki je kupil kar 80 srečk, češ, da treba podpirati našo slovensko umetnost. Gosp. stavbnik T. je kupil kar 50, g. veletržec G. tudi 50 srečk. Ali takih rodoljubov je žal malo. Odbor se obrača iznova na vse poverjenike po mestih in na deželi z najvljudnejšo prošnjo, naj blagovolijo pospešiti razpečavanje srečk ter čim preje vposlati denar; srečkanje se vrši nepreklicno **dne 15. aprila ob 6. zvečer v prostorih »Splošnega slovenskega ženskega društva« v Ljubljani.**

s **3000 delavcev k zgradbi belokranjske železnice.** Po poročilih z Dolenjskega, pride te dni okrog 3000 delavcev, katere bodo zaposlili po celi progi nove belokranjske železnice. Del teh delavcev je že dospel v Novo mesto z vlakom v sredo. Delavci so ponajveč iz vnanjih krajev. Zatrjuje se, da bodo železniški most čez Krko že v kratkem začeli graditi, oziroma da se začne s predpripravami za most. — Značilno za naše razmere pa je, da ravno v tem času, ko iz raznih krajev drugih dežel dohaja na Dolenjsko toliko delavstva, pa zopet naši delavci trumoma odhajajo v Ameriko. Vlak, ki pripelje tuje delavce k nam, odpelje naše delavce v daljno tujino za negotovim zaslužkom. In še bolj žalostno je, da je med temi izseljenci največ ali posestnikov samih, ali pa njihovih sinov. Posestva na Dolenjskem so v

zadnjem času postala strahovito zadolžena. Glavni vzrok teh zadolžitvev so pre-pogosto zdaj že po vsaki večji vasi posejane posojilnice, ki so izpočetka lahkomišljeno denar ven izposojevale. Zdaj pa gredo gruntni na boben, kmetje pa v — Ameriko.

s **Orožne vaje v tretjem voju (graškem koru)** se vrše: **Pri lovskih in pehotnih polkih:** za rezervnike od 4.—26. aprila; za nadomestne rezerviste od 28. aprila do 4. maja in od 19.—31. maja. — **Pri 87. pešpolku** se vrše orožne vaje za rezerviste in nadomestne rezervnike tudi še od 24. maja do 5. junija. — **Za pionirje pri konjiških oddelkih** od 26. maja do 22. junija. — **Pri poljskih topničarskih polkih:** za rezervnike in nadomestne rezervnike od 14. do 26. aprila in od 2. do 14. junija. — **Pri gorskih topničarskih polkih:** pri polku št. 3 za rezervnike in nadomestne rezervnike od 7. do 19. aprila. — **Pri trdnjavskih topničarskih polkih:** 1.) pri polku št. 4 v Pulju: za rezervnike od 14. do 26. aprila in od 2. do 14. junija; za trdnjavski zrakoplovni oddelek od 31. maja do 12. junija; za nadomestne rezervnike od 14. aprila do 3. maja, in od 2. do 21. junija; za zrakoplovni oddelek od 31. maja do 19. junija. — Pri trdnjavskem topničarskem polku št. 3 za rezervnike od 2. do 14. in od 16. do 28. junija (tudi za zrakoplovni oddelek); za nadomestne rezervnike od dne 19. maja do 7. junija. — **Pri vozaškem krdelu (trenu):** pri 3. vozaški diviziji za rezervne podčastnike od 2. do 29. junija, za rezervnike od 9. do 29. maja in od 9. do 29. junija. — **Letošnjih velikih manevrov,** ki se bodo vršili na Češkem pod poveljstvom prestolonaslednika Franca Ferdinanda, se udeležijo sledeči voja (kori): 8., 9., 2., 1. in 14.

s **Sorodniki se iščejo!** Glasom dopisa c. in kr. konzulata v Clevelandu, se je ponesrečil meseca februarja 1912 v Clevelandu v Severni Ameriki neki Martin Misco (Miško?), in sicer ga je cestna železnica povozila. Imenovani je bil Slovenec in približno 45 let star. Do sedaj se ni moglo ničesar poizvedeti o njegovih morebitnih sorodnikih. Ker bi se za sorodnike zgoraj imenovanega mogla izposlovati kaka odškodnina, naj se ti zglase pri okrajnem glavarstvu svojega okraja, oziroma v Ljubljani pri mestnem magistratu, ali pa naj se v tej zadevi obrnejo naravnost na c. in kr. avstro - ogrski konzulat v Clevelandu.

s **Živnostenska banka, podružnica v Trstu,** oživotvrila je v Opatiji ekspozituro, ki prične poslovati dne 1. aprila t. l.

s **Padli so vsi pomisleki** naših gospodinj proti Kolinski kavni primesi, kajti spoznale so, da so ti pomisleki piškavi; saj je Kolinska kavna primes najboljši kavni pridelek, ki glede kakovosti stoji na prvem mestu, obenem pa je edino pristno domače blago te vrste iz edine jugoslovanske tovarne kavnih primesi v Ljubljani. Zahtevajte torej v trgovinah izrecno Kolin-

ska kavno primes in pazite, da je na vsaki škatljici varstvena znamka Sokol, ki jamči, da imate v rokah res izvrstno domačo Kolinsko kavno primes.

s **Samomor v šentpeterski vojašnici.** V sredo zvečer se je ustrelil z vojaško puško prostak Janez Srna od 17. pešpolka, doma iz Zagorice pri Bledu. Bil je takoj mrtev. Bil je že pri vojakihi od leta 1907; ker je pa dezertiral, je bil obsojen na več mesecev garnizijskega zapor. Ko je kaznen prestal, je bil prideljen krojaškemu oddelku. V sredo popoldne je legel na posteljo in rekel, da je bolan. Zvečer se je pa ustrelil.

o Ljubljanska okolica o

lj **Iz Kamnika pri Preserju.** Pišejo nam: Dne 24. marca je priredil »Sokol« Kamnik - Preserje velezabavno burko »Nemški ne znajo« z obilim drugim sporedom. Obisk je bil jako dober in to ni dalo miru našim zagrizenim nasprotnikom. Med predstavo so, ker si sami niso upali, naščuvali otroke, da so metali kamenje v telovadnico, tako da so ljudje kar zgražali nad takim početjem. Gosp. čukom pa povemo, da s takimi dejanji ne bodo privabili v svoj tabor niti enega člana več, zato bomo že mi poskrbeli. Gosp. kaplanu pa naznanjamo, da se moti, če misli s tem ljudi odvracati od naših prireditev, ako gre strežniku; kateri streže pri maši, gledat igro, odpovedati službo. In še nekaj, vaši čili Orli se hvalijo, da imajo že kroje. Vprašamo pa najprvo, če so ti kroji že plačani? Mislim, da še ne. Vi imate kroje in s tem mislite, da je vse storjeno. Kje pa imate orodje? Ga še ni, kajne da in ga še tudi ne bo. Še se boste prekucovali po farovškem vrtu, kjer je bil nekaj semenj za krave, saj menda tja spadate. — **K a m n i č a n.**

o Dolenjske novice o

d **Od zgradbe belokranjske železnice.** Od dne 22. do 26. m. m. je bilo v črnomaljskem okraju vlomljeno v Lončaričevo skladišče za razstrelivo ter ukradenih pet zavojev razstrelivnih kopic, 2500 komadov po številu. Ta vlom so bržkotne izvršili tam zaposleni delavci. — V istem okraju je nameraval delavec Vincencij Murovec, roj. 1885. v Lokovcu pri Kanalu, nad neko gospodično izvršiti hudodelstvo posilstva, potem pa neznano kam pobegnil. Orožništvo po tatovih, kakor tudi po Murovcu z vso energijo zasleduje, a se mu dosedaj še ni posrečilo zasačiti nobenega.

d **Iz Prečine.** Jojmine, jojmine, kaj bo, kaj bo, če bo šlo tako naprej? Zdaj Turk ni samo v Odrinu premagan, ampak tudi že v — Prečini. Pa ne 100.000 Bolgarov in Srbov, ampak samo trije iz cele naše občine so pognali Turka in celo njegovo vojsko plemenitih in kot stari turški kanoni zabitih Pokimovičev. Pa kako se je mogel

ta čudež zgoditi? Prav težko in prav lahko, kakor se pač ta stvar vzame. Prav težko, ker je pri nas v naših vrstah samih po vseh bridkih izkušnjah še danes toliko takih mož, ki imajo svojo zavednost in močatost prav po ceni na jeziku, ampak kadar jo je treba pa tudi odločno in javno pokazati, tedaj namesto hlač oblečejo »kikle«. Le pomislite! V občinskem odboru sedi 24 mož, med njimi so vsaj trije, katerih se ni treba od naše strani bati. Pa v celi občini ni dobiti toliko mož, da bi se teh 22 ali 23 ne bali. Pa so se v celi občini vendar dobili vsaj trije možje, ki se vseh 23 klerikalnih odbornikov niso zbal in so v nedeljo šli poslušat k občinski seji. In sicer so bili to sledeči možje: Cvetan, posestnik iz Gor. Kamenic, Zupančič, domače Bašelj, iz Daljnega vrha ter Rakošče iz Potočarske vasi. Klobuk doli pred temi tremi junaki! Da, le klobuk doli pred njimi, že zato, ker niso taki, kot so nedaleč od nas, recimo okrog Straže, tudi možje, ki se upajo veliko zabavljati, če so v gostilni, oni trije okrog bezgavškega »liberalnega brloga« doma pa imajo korajžo, svojo močatost pokazati tudi še kje drugje, če je potreba. In to pot je bilo to potrebno. Zakaj pri nedeljski občinski seji se je šlo za same zanimive občinske stvari. Sicer je res, da se poslušalci pri sejah ne smejo vtikati med razpravo, ampak na drugi strani je tudi res, da imajo vsaj priliko se osebno prepričati, kakšni so tisti možje, ki so jih izvolili za gospodarje v občini. Pa tudi ti gospodarji se malo drugače obnašajo, če vidijo, da stoje pod kontrolo javnosti, kakor če se kar med seboj pomenijo, kar se tudi večkrat zgodi v občinski krčmi pri Pečariču, kjer se pri štefanah vina včasih sklepajo najvažnejše občinske seje. Pri takšnih »sejah« smo včasih videli že tudi kašnega vladnega komisarja, morda ga vladni konceptni praktikant g. Golija kaj pozna? No, pa pustimo to za drugo »rajžo«, zdaj smo v stari šoli pri seji. Toneta je postalo namreč vendarle sram, da bi občinski možje sejali v sobi, koder navadno farovške dekle svoj bolhe sejejo. Zato nas je prestavil v staro šolo, da se bomo kaj naučili, ali pa, da bomo kaj druge naučili. In to pot smo jih nekaj že naučili. Namreč zdaj vsaj vedo, kako človek, tudi če je župan, lahko pride do dolgega nosa, kakor ga je dobil pri tej seji Turk, ki se je bahal, da tako dobro pozna vse paragrafe, da ne sme nihče priti k občinskim sejam, če ni bil izvoljen za »moža«. Naš župan Turk misli, da če je on vedno Turk ostal, morajo biti tudi za druge še vedno turški časi. Pa teh ne bo več pri nas. Turku v Evropi je letos odzvonilo, Turku v Bršljinu pa zna tudi kmalu odklenkati, posebno če bo pri sejah take kozle streljal, kot jih je v nedeljo. Ko so namreč prišli oni trije možaki notri k seji, je zarenčal nad njimi, da morajo ven, drugače bo sejo zaključil. Ker je Turk povsod tako slab, da mu morajo drugi po-

magati, so tudi v tem slučaju prišli našemu Turku na pomoč drugi plemeniti Pokimoviči, čeprav niso zabiti kakor stari turški kanoni. Je bil na primer ta-le Čampa iz Dol. Kamence, ki se je delal, kot bi imel vso postavo v žepu, pa še črke ne pozna. drugače kakor da je črna, kakor je kaka klerikalna duša. Ta Čampek se je prav repenčil, da morajo poslušalci ven, ali pa da gre odbor ven. Če bi bili mi klerikalci, bi rekli, da ga je Bog pri tej priči, ko je to zinil, kaznoval, kajti prišel ga je nekdo poklicat, da mora takoj domov, ker je konj kravo ubil. Čampa je res moral iti domov, oni trije poslušalci pa so lepo ostali pri seji. Repenčil se je tudi nekakšen Korbar, doma ob najbolj umazani cesti čez Bučno vas, potem še nekakšen Lukec iz Suhorja in neki Šmalček iz Zaloga in še druge take plemenite duše, ki imajo strah, da bi ljudje ne videli in slišali, kako se ti možakarji obnašajo pri občinskih sejah. Ali ves ropot in vse grožnje od strani preslavnega župana niso nič pomagale. Oni trije poslušalci so stali sredi tega streljanja nevstrašeno kot skale in so zmagali. Občinski odbornik in sicer kar je za druge stare odbornike bolj nekam žalostno, najmlajši občinski odbornik Kos iz Daljnega vrha, jim je pomolil pod nos dotični paragraf občinskega reda, ki dovoljuje vsakemu občanu biti navzoč pri javni seji. Zdaj pride pa še naš »gospod« Tone v sobo. In zdaj se je zgodil velik čudež. Ravno ta človek, ki je ravno zaradi tega sam popreje tako postopal, da se nismo upali k sejam, se je zdaj, ko je zagledal one tri junake, in pa Kosov občinski red, tako prestrašil, da je sam takoj izjavil, da postava res tako govori, da sme k javnim občinskim sejam vsakdo, kdor hoče poslušati. Da bi le videli zdaj te dolge nosove od župana doli in naprej do zadnjega klerikalnega odbornika. Cucek, ki se je ravnokar vsajal na te, pa če ga poliješ z gorko vodo, ne more biti tako poparjen, kakor so bili gospodje, ko so jim sam »gospod« Tone z drugimi besedami pojasnili, naj gredo raje preje se učiti krave past, kakor pa razumne može učiti razlagat od samega cesarja potrjeni občinski red. Naši junaki so ostali pri celi seji. Zato še enkrat, klobuk dol pred njimi! Turk in njegova vojska je premagana tudi v Prečini. Tako je prav!

d Iz Prečine. Zadnja občinska seja je bila za nas prav zgodovinska seja. Zgodilo se je prvič, da je mala opozicija treh mož nasproti klerikalni večini priborila celi občini postavno že itak zajamčeno pravico, da sme vsak občan pri javnih sejah poslušati. Ker bo o tem gotovo kdo drugi kaj več poročal, naj se omejim samo na sejo. Občinski odbornik Kos zahteva najpreje, da se prečita zapisnik iz zadnje seje. Župan Turk se v zadregi izgovarja, da je zapisnik pozabil. Ker slišim, da se Turkovci in Vintrovci zbirajo k tajnim sejam, h katerim se ne vabi vsega odbora in ker se toliko govori, kako si nekateri ob-

činski odborniki pustijo po gostilnah plačati za vino in da se tisti, ko jim za vino plačujejo, potem bahajo, kaj so pri teh odbornikih dosegli, svetujem, da se naš, edino res neustrašeni odbornik gospod Kos iz Daljnega vrha pobriga tudi za to, kako so ti naši občinski zapisniki pravzaprav urejeni. — Pri točki: Ureditev tajniškega posla, je zagriznjeni klerikaluhar Drčar razžalil oba sedanja tajnika s tem, da je predlagal: **dokler ne dobimo kakšnega poštenega tajnika**, naj župan prevzame tudi to mesto. Ker je župan že ob novem letu brez posebnega vzroka na kratko odslovil od občinskega odbora potrjenega tajnika gosp. c. kr. merosodnika Štrajnarja, in nato brez odborovega dovoljenja najel nadučitelja kot tajnika, sta s tem Drčarjevim predlogom javno žaljena oba tajnika in že, ker imata oba tako stalno službo, sta svojemu ugledu dolžna, da predrznega Drčarja primeta za predolgi jezik. To sta tudi že radi tega dolžna storiti, ker nepoučeni ljudje lahko mislijo, da sta onadva kaj prizadeta pri tem, ko se toliko govori, da so občinski računi v takem neredu. Mi vemo, da sta vzvišena nad vsak tak dvom ali, da se dobe zlobni ljudje to, to sta ravno doživela pri seji pri Drčarjevem predlogu, ki hoče imeti — **poštenega** tajnika, torej bi po tej njegovi sodbi ta dva ne bila. Župan je tu Drčarjev predlog z veseljem sprejel, torej primita obenem tudi župana. Dajte ju malo manire naučiti. Turek, ki se še dozda ni briga za županstvo, bo zdaj opravljal še tajniški posel. Ta posel pa bo obstojal edino v tem, da bo še tajniško plačo vlekel. Ljudje božji! Opozarjamo vas vse, brez razlike strank, **da mora zdaj župan biti vsak dan, vsako uro, vsakomur na razpolago**. Poslušajte se pridno te nove županove ljubezni do vas! Hodite ga pridno obiskovat. V tem novem županu-tajniku je nekaj čednega skritega. Naša sreča je, da so Turkovi tajno-zborovalci tako zgovorni. Boste že še zvedeli, kako in kaj se plete v Bršljinu. Ker je to pot tudi gosp. Faleskine klerikalcem malo na prste stopil, je župau kar skakal od točke do točke, ne da bi se moglo postavno razpravljati. Glede prošnje za prepis računov, je župan moral umakniti ime Žagar kot drugega prosilca, ker gosp. Franc Žagar žalibog ni imel želje, da bi bil res tudi zahteval prepis računa. Zato pa je imel »Domovim« bralcem že dobro znani klerikalni žganjar Ivan Rakošče to predrznost, da je predlagal, naj g. Kos, če hoče imeti prepis občinskih računov, stroške za prepis kar naprej plača. Za prepis bi Turk samo 100 K rad spravil v žep. Kaj ne, zelo poceni je ta mož, pa bo nemara še ceneji. Da pa imajo vsi ti poštenjaki res slabo vest, so pokazali, ko so se izrekli, da računov ne puste drugače prepisati, kakor da jih prepiše župan. Ta je pa lepa! Pa ne, da bi bili tudi ti računi iz zadnjih let kam izginili, da se tako boje, da bi jih kdo bolj natanko pogledal? Zad-

nja točka glede Pečaričeve prošnje za podelitev koncesije za žganjetoč, pa je tako imenitna, da si jo raje prihranimo za drugo pot. Eden je hotel župnika ujeti, pa vrag bo lisjaka ujel. Rešili so ga iz zagate na ta način, da so drugi prošnjo odobrili, župnik jo je pa pobijal. Tako misli, da se ni zameril škofu, ampak kaj pa škof poreče njegova »Sveta vojska« proti žganjepitju, če celo v taki mali vasi, kot je naša Prečina, hočejo imeti poleg ene še drugo šnopsarijo. Mi ne zahtevamo nič drugega, red mora biti v naši občini, občinske seje niso ciganska zborovanja.

d **Iz Dol. Straže.** Pri vsem tem, da nas le veseli, ker se je zgornji del naše občine v zadnjem času tako oživel in ojunail, nam je vendar tudi težko pri srcu, ko vidimo, kako zapuščeni smo zdaj mi, ki smo vedno mislili, da ravno iz naše strani izhaja glavno vodstvo protiklerikalnega gibanja. Razmišljali smo, kje bi bil tu vzrok, zdaj pa, ko vidimo, kako se je daljnovrški Kos možato in kar sam potegnil za natančni pregled občinskih računov, zdaj, ko smo videli, da je Kos vendar spravil vsaj tri moze k občinski seji, med tem ko od celega našega okraja ni bilo nikogar blizu, zdaj so se nam oči same od sebe odprle. Zdaj vidimo, da naši prijatelji v zgornjem delu občine **delajo naprej samostojno, zavedno in odločno napredno gospodarsko politiko**, mi pa tu doli hamljamo okrog Vintrovcev, da nas po lisjaško izpeljejo na led, da delamo za njih namene že s tem, če uganjamo tisto starokopitarsko, slogaško, polovičarsko politiko. Zdaj se med nami že oglašajo in ubirajo strune starih čenč, ki jim kar srce poka žalosti, če klerikalci pri vsakem dopisu iz naše občine zdihujejo pod batinami, ki jih v polni meri zaslužijo. Zadnjič mi je eden, od katerega bi bil kaj takega najmanj pričakoval, ker sem ga držal za odločnega naprednjaka, tožil, češ, poglej, klerikalci zdaj tako malo pišejo o nas v »Domoljubu«, mi jih pa tako »dajemo« po »Slovenskem Domu«. Dajmo jih malo pardonirati, saj niso taki, saj vsi ne. O ti zlata, preplemenita dušica ti, sem mu dejal, toliko si že star, toliko bridkih izkušenj, ravno od vseh teh klerikalnih poštenjakarjev, si že z nami vred doživel, pa te še ni pamet srečala. Poglej, ko bi ti ljudje, za katere se tvoje pošteno, rahlo srce zdaj naenkrat tako ogreva, bili res v politiki pošteni, ali ne veš, da bi imeli mi že pri predzadnjih volitvah občino v svojih rokah? Ne veš, da bi bil naš Rudelj že pred dvema letoma lahko naš župan in kakšen župan bi bil to, da bi bilo veselje. Le vprašaj Franceta Vintarja samega, če meni ne verjameš, on ti ve natančno povedati, koliko glasovnic je bilo v tistem razbitem zaboju na naši strani. Le vprašaj Turka, koliko naših glasovnic in pooblastil, za katere smo mi žrtvovali trud, pota in preganjanje, je šlo pri zadnjih volitvah čirifari v — Rim. Le vprašaj Turka, če je zaradi teh naših glasov dobil že

odvezo, ali pa našega Toneta, če sta sploh po krščansko opravila spoved, kar sta pri zadnjih volitvah grešila. Le poglej, kaj ti poštenjaki zdaj počno zaradi tistih računov, ki bi jih Faleskini že davno lahko uredil, ker bi kot župan imel lahko več poguma, kakor ga zamore imeti zdaj, ko mu ti vrage — bog mi grehe odpusti — vse odbijejo, kar predlaga. Ali si res že pozabil, kako se iz nas še zdaj norca delajo, češ, da smo pogoreli, ko vendar ti poštenjaki dobro vedo, kaj so počeli z našimi pooblastili in glasovnicami? Ali nismo s to polovičarsko politiko, ko nam je neki brihtnež nasvetoval in vsilil, naj tudi mi župnika kandidiramo, doživeli ravno pri teh volitvah tako iznenadenje, da so se tisti polovičarji in švigašvagerji ravno v zadnjem trenutku pokazali kot — figamožje in so šli z našim orožjem v boj proti nam samim? Ne, ljubi, moj, če si ti, ali pa magari če ste na vse to in še drugo tudi vi vsi drugi pozabili, jaz nisem in tudi ne maram pozabiti. Kratke oči imaš, če misliš, da klerikalci počivajo, če nas vedno ne sramote po »Domoljubu«. Njim je vsak dan na razpolago spovednica, cerkev in praznoverje, s katerim regirajo bedasti svet, mi pa nimamo nič drugega, kot svoje poštenje, svoje prepričanje in »Slovenski Dom« kot svoje pribežališče, to edino naše orožje. In to edino orožje naj prepustimo našim najhujšim sovražnikom? Ne! Poglej jih naše prijatelje na Kamencah! Tako kot ti, se tudi mi bojujemo! Za nas in za napredno stranko je bolje, da nas je deset celih, odločnih mož, ki gremo svojo pot naprej, kakor pa če nas je dvajset polovičarjev, ki se s klerikalci bratijo po gostilnah, pri tem pa sami sebi kopljejo — jamo.

d **Iz Preloke.** Pri nas so bili velikonočni prazniki nad vse žalostni in tužni. Nismo čuli v cerkvi, niti zunaj nje ni ene vesele Aleluje. Velika nedelja je imela podobnost z velikim petkom. Žalostno je bilo čele praznike. Živimo pač na isti način, kakor v starih časih dežela, katero je papež preklel. A k temu nas pa še pita tukajšnji župnik Kadunc s takimi pridigami, da je za plakati. Mesto božje besede, čuli smo s prižnice politiko. Tako nam je v torek na Matero božje dan razlagal, kako si on misli o občinskem odboru itd. Povsod naj sede pri mizi »krščanski možje«, ki pa morajo biti seveda skozi in skozi prepognjeni s hlapčevsko ponižnostjo in pokorščino. Ti »krščanski možje odborniki« naj samo kimajo, vse drugo opravijo zanje že »božji namestniki«, kajneda g. Kadunc. Seveda bojite se, da bi prišli zopet kedaj na krmilo možje, ki bodo sami s svojo glavo mislili. Potem ne bo mogel niti vinar izginiti iz županske blagajne. Saj ste vi sedaj odbornik za Preloko, a ne po naši ampak proti vaši volji. Povejte nam vsaj vi, kje so tisti naši denarji za orglarijo, ki smo jih že plačali. Kajneda tega ne veste,

čeravno ste odbornik. Vidite taki ste »krščanski možje«. In kjer so »krščanski možje«, pri kaki upravi, tam je z njimi križ in težava. Imate tudi za cerkvena ključarja dva »krščanska možja«, ki pa ne vesta ne za dohodke, ne za izdatke pri cerkvi. Za vas je pa to seveda prav dobro, ker ni kontrole. Prihodnjič se pa že spet vidimo.

d **Iz Skocjana na Dolenjskem.** Nisem oseba, da bi imel tedaj čas opisovati, ker sem le preveč z drugim delom preobložen. Da mi je pa prišla sila do živega, da takrat je človek revež, kadar ga zadene hud udarec, si bo mislil čitatelj, kaj pa je temu za ena sila. A nisem sam tak revež, je naš več, ki smo pod oblastjo hude mačehne. Res je velik svet, ali nikamur ne uideimo, v vsakem kotu nas dobi in nas klepeštra. Vsaj je ni skoraj številke »Slovenskega Doma«, da bi se ne čitalo o krutosti te mačehne. Da to gorje odkrijem, hočem stvar od kraja navesti. Tukaj v bližini je bil kmec, ki se je bil priženil pred kakimi leti. Bil je toliko srečen, da ni bilo na tem posestvu nobenega dolga. To se pa že lahko misli, da ga je pa takrat lahko naredil; žentvanjsko pisanje, preobilna taksa in druge pričete stvari so veljale toliko, da je bilo kmalu do pol drug sto goldinarjev dolga. Dober gospodar in njegova polovica, bi v tistem času kmalu to popravila, a ta dva se za to nista dosti brigala. Slabo gospodarstvo, visoki davki pritisnejo z ene strani, z druge plati pa posojilnica z obrestimi. Leto za letom višji davki; pri posojilnicah višje obresti. Tako je bil preteklo jesen grunt od sodnije prodan in zadnji upnik je moral zavolj svojega posojila to prevzeti. Da bi k plačilu prišel, je moral posestvo razprodati. To pa ni lahko prodal, ker je že njega predrago stalo. Radi bi bili drugi to na drobno pokupili, pa le ni mogel po ceni dati; vsak si je le mislil: bo pisanje koštalo, pa bo taksa, pa nobeden dosti denarja za kup; bodo že spet drage obresti! Stvar le ni šla tako naglo od rok, ali vendar smo naposled pokupili na posamezne parcele. Nas je bilo prekupcev 6 in vsi brez popolnega kupa. Nekoliko je vendar imel vsak, da je dal nekaj na kup in za pisniene pogodbe. Dve leti pa še za ostali dolg čaka. Zdaj bo treba skrbeti za obresti in drugo polovico kupa. Kar nas je, ne bo nobeden kaj lahko zmagal. Vse to že zavolj pičlih dohodkov, slabih let. S strahom in trepetom smo pričakovali, koliko pride takse. Seve, da je vsak mislil, če bo po domače pol krone od sto goldinarjev ali po novem od sto kron 50 helerjev, kakor je bila doslej; težka bo, pa bo že moralo biti. Ali prišli so pirhi za Veliko noč, da smo vsi ostrmeli. Prišlo je po 3 do 100. to je prav mačehin udarc, da bi bili mi teh zemljišč prekupci za to prej vedeli, nobeden ne bi bil šel v te proklete zanke. Blažič je bil na temu gruntu nesrečen in zdaj bomo vsi, kateri s tem gruntam berantamo. Da

si boste dragi »Domarji« zapomnili. Seveda pravijo, če ni dolgo časa grunt prebarantan, da je več takse. Tu se je zdaj že v tretjič plačala taksa, kar jest vem. Pa se mi ne more očitati da se hudujem za to; saj sem že tega nekaj prekipil, al nikoli še ni pala tako težka batina name, kot je ta; pa v najbolj revnem času; to rečem, če ne bo kake rešitve, se kar ne bo dalo več živeti. Zato pa je potrebno, da bi se kaj obširno držali »Slovenskega Doma«, morda se pa le katerikrat posreči, da bi se na kakšen način kak rešitelj na noge spravil. A to se ne bo drugače zgodilo, kakor prihodnje leto, kadar se volilne vrata odpro. To si pa vsak dobro zapomni; kadar boš kupoval, da boš imel za takso že pol kupa pripravljenega, če ne ti bodo vse vzeli. Pojd se z bikom bost.

d Iz Dol. Kamenc. Ker mislim, da imate za to pot dosti opravka z našo zadnjo občinsko sejo in nemara tudi mi dobimo kakšno medalijo za našo korajžo, ker smo raje v gostilno šli poslušat sejo, kakor pa v staro šolo, bomo čisto na kratko napravili. Naznaniti vam moramo to novico, da postane eden potomcev našega plemenitega Mala-Rituša trgovec v Kandiji. Pred več leti je namreč tisti debeli tajnik katoliške posojilnice svoje gospode pripravil do tega, da so poleg posojilnice kupili tisti stari Windišerjev hlev. Mož, ki je iz navadnega zidarskega delavca po svoji lastni pridnosti in značajnosti (samo enkrat se je hudo prebrnil) prišel do tako visoke časti, da ima zdaj še take gospode, ki imajo rdeče pod vratom, pod svojo komando, je takrat upal, da bo pri tej kupčiji kaj zaslužil. Pa mu je spodletelo. Gospodje pravijo, da so takrat ko so to raztrgano podrtijo kupili, že tako globoko notri padli. Za njegove načrte iz tega hleva napraviti veliko trgovino in hotel, pa zdaj nimajo denarja. Zato sta se zdaj z enim naših plemenitih Mala-Ritušov dogovorila, da onadva izpeljeta Mrvarjev načrt. Mrvar bo dal denar, Mala-Rituš pa ime. In tako bosta v »španoviji« odprla trgovino za — odpustke. Da jima bo to neslo, to je kakor v očenašu Amen. Pozneje napravita tam še božjo pot za — spreobrnjenje grešnikov. To bo še bolj neslo. Največ pa jima bo nesla tista stara streha, ker jo prodasta dvornemu muzeju kot znamenito starino iz 18. stoletja. Drugič kaj več.

d Ali je preizkuševališče pri Kmetijski družbi merodajno v spornih zadevah? Pri dvomljivih slučajih ponarejenega, ali sicer izprijenega vina, se Dolenjci radi obračajo na preizkuševališče pri Kmetijski družbi v Ljubljani. Tam, kjer ne gre za civilne pravdne zadeve, je izrek tega zavoda lahko merodajen. Za slučaj pa, ko ima uspeh preiskave na tem zavodu vplivati na odločitev v pravnih zadevah sploh (tudi v kazenskem postopanju), pa je novomeški vzklicni senat v neki kazenski zadevi, katere prvotni predmet je bil ci-

vilno - pravnega značaja, odločil takole: Izrek mnenja tega preizkuševališča za sodiščne **sme biti merodajno**. Sodišče sme priznati le strokovno mnenje državnega preizkuševališča v Gradcu, oziroma državnega strokovnjaka, po razmerah tudi zapriseženega izvedenca, ki se je po obstoječih zakonitih določbah osebno prepričal o kakovosti preiskovanega blaga. Za v preiskavo določeno blago n. pr. vino, se mora na licu mesta v dveh enakih množinah uradoma zapečatiti v dve posodi, katerih ena se odpošlje na preizkuševališče, drugo pa obdrži stranka. S tem se namreč omogoči kontrola, da se odposlano blago ni morda že spotoma med vožnjo popačilo (kar se večkrat zgodi na nekaterih železnicah).

o Gorenjske novice o

g Vače. Naš Majdič si je kot rabelj naprednih društev pridobil veliko slavo. Ustanavljal je tudi sam vse mogoče stvari, ki so jih pa naprednjaki razdrli. Zadnjič je spravil na papir fantovsko Marijino družbo. Z lisičjo zvijačo je skušal celo v trgu Vače ujeti nekaj neizkušene mladine v svoje mreže. To nakano so mu starši preprečili. Vsa razumnejša mladina mu je fige pokazala. — Veliko prahu so na Vačah vzdignili čuki in marinice, ko je v soboto prišel škof sam. Majdič je mislil, da ga še nismo nikoli videli. Samo Majdičevi backi so skupaj drli, ko se je škof pripeljal. Naprednjaki so imeli kako boljše delo. Majdičev Titus je z možnarji streljal pred svojo hišo. Tega niso hoteli orožniki slišati. Kje pa je bilo ta čas oko postave. Mi zahtevamo, da se streljanje Titusu prepove ali pa naj se še naprednim kmetom dovoli. Veliko zabave je nam napravila ta Majdičeva komedija. Nekateri niso vedeli, če res pride škof in so povpraševali kam se podijo čuki in marinice. Povedalo se jim je, da se danes oženi Majdičev organist z lepo Flančko in Titus bo starašina. Povej nam Majdič, zakaj nisi v svoji razdrapani koplaniji prižgal nobene sveče, ko je prišel škof, samo tega je še manjkalo.

g Iz Črnega grabna. No, očetje in matere, sedaj imate že spet nov dokaz, kakšna so dekleta, ki vedno krog farovža lažijo in k spovedi hodijo, vse na čast Mariji, ker so njene »družbarce«. Kaj bo rekel Hartman. Ko bo zvedel, da se mu je zastavonošnica preveč »popravila«. Že lansko leto je prednico zgubil in postavil drugo, ne tako fest in mlado. Sedaj vidimo, kakšne so te Marijine hčere. Srečne ste Šentožbalčanke, ker nimate Marijine družbe. Drugače se pa še obnašajo družbarce šentgotarske. Na Velikonočno nedeljo so tako pobožno in poučljivo stopale pri procesiji, drugače so se pa pokazale na Velikonočni torek v gostilni pri Zajcu na Učaku; tukaj so rajale, kar se je dalo. Nazad-

nje se je še ena toliki pokorajžala, da je gostilničarju dva okna pobila. Včasih je bilo to delo slabih fantov, zdaj so ga pa Marijine hčere prevzele.

g Iz Kolovrata. Naš župnik Knol je kričal raz leco nad kolovraskimi fanti, da so polni alkohola, pa fantom se ni nič poznal alkohol, a nekemu se je poznal na nosu, ko ga je imel razbitega. Ljudje so mislili, gotovo je bil na Balkanu, da je doli udrihal po turških liberalcih. Toda, neki porednež nam je stvar takoj pojasnil. — Knolče je bil v rožca pri Ražuncu, a ko pozno ponoči kolovrati domov, je pa po plotu z nosom mahal, da je dobil neznosne pečate. Od tedaj pa ne pozna s svojim nosom nobenega duha, kakor od briškega ključarja žganje. Ta ključar so Božičev ata. To so mož po volji božji, ki imajo usmiljeno srce do farovških revežev; so baje tudi abstinenci; pa, kakor smo slišali, so ga dne 25. januarja kar 15 litrov priguncali Knolčetu v župnišče; potem so se baje gosp. Knol gvišali, da njih ne veže abstinentska dolžnost, da on kot tak že ve, koliko ga bo nesla njegova ladja. Da je Knol res podjetna oseba, je dokaz, da vedno vodo na svoj mlin navaja, s tem je dosegel šaržo šolskega predsednika, kar si je on želel, kakor duša svetega raja. To si mislite, zdaj se Knol lahko šopiri; magari če pride sam deželni šolski nadzornik, on mu lahko pokaže vrata. Le pogledaj, ti kolovratska para in vi, liberalci, kdo ima najvišjo oblast v Kolovratu? Da je Knolu ljubši v šoli ženski spol, kakor liberalne lilače, to nam pojasni slučaj, da je bil za tukajšnje učno mesto dekretiran neki g. učitelj; a mož pride pogledat mu odmenjeno mesto. Misli se tudi predstaviti g. župniku. Ali mož je bil odkritosrčen in je Knolu povedal, da je naprednjak. Knola strese sveta jeza, da ga po klerikalno nahruli, češ, ti liberalno revše si boš zapomnilo, kaj se spodobi pred Knolom. In res se je odpovedal omenjeni gospod tukajšnji službi. Knol, videč uspeh svoje politike, se je kar za ušesi čohljal, rekoč: Vi, sosednji mivžarji, tako - le delajte, pa bo kmalu konec liberalnih netopirjev! Sedaj imamo gospodično za učiteljico, seveda v Slomškovi suknji! Kot taka je dosegla milost v Knolovih očeh, da ima pri njem hrano in vso postrežbo. Neki je Cahejeve postave, obenem pa huda muca, to vejo povedati starši šolanih otrok, osobito tistih, ki hodijo šele prvo leto v šolo. Ti so pričivkali večkrat ponoči domov, da so jim morali starši naproti hoditi.

g Iz Rov pri Kamniku. Pri nas imamo dušnega pastirja z imenom Jože Volc. Kot dober dušni pastir bi moral delati na to, da bi bil v fari mir, in da bi se farani ljubili med seboj. Seveda, on tega noče, ker on živi veliko lažje, če se ljudje med seboj prepirajo, potem ima vsaj kaj tvari- ne za nedeljske in praznične pridige, da lahko iz prižnice stresa svoje neslanosti, ker na boga je že tako pozabil. Na prižni-

ci zdihuje nad rovkimi fanti, da se pretepajo in pijančujejo, in da mu vse to za pihke donajajo. Jože, kdo je pa kriv tega kakor ti? Dokler ni bilo tebe na Rovih, tudi ni bilo pretepov in fantje in možje niso z igranjem v celem letu toliko zapravili kakor sedaj eno nedeljo. Ali ni bila igra za denar vzrok zadnjemu pretepu? Igrati so se pa učili v izobraževalnem društvu. Menda kar je fara na Rovih, tudi ni bilo toliko prepira in sovraštva v fari, kakor med Volčevim župnikovanjem. Cel kamniški okraj že govori o župniku Volcu kot sejalcu prepira v rovski fari. Zato mu ni treba na prižnici nič zdihovati, da bo zapustil faro, ker to si že tako večina faranov želi. Za odhodnico se mu bo pa dala diploma častnega sejalcu preprirov, na kateri bo naslikan velik petelin, a ne poljanski. Jože, mogoče o priliki še kaj bolj popopranege. — Cukrček iz škarnicla.

g **Žiri.** Težko pričakovani avtomobil je že tu in je pričel z vožnjo. Vozil bo ob 5. uri jutraj in ob 2. popoldne iz Žirov v Loko za 3 K. Podjetje je velikega pomena za naš kraj in želeči je, da bi dobro uspevalo. Vprašanje pa je, kaj bo s cesto, ki je v jako slabem stanju. Deželni odbor ima lepo priliko, da se pobriga zanjo.

o Zagorske novice o

zg **Iz Kisovca.** Iz našega kraja do zadnjega časa se skoraj ni prav nič poročalo v javnost, malo jih je kateri vedel, da je baš Kisovec na premožu najbogatejši kraj na Kranjskem. V kisovškem rovu dela prilično 600 delavcev, največji del tega delavstva stanuje v Kisovcu in sosednih Lokah.

Razmere, katere vladajo v aržiški občini smo še dovoljkrat ožigosali v »Slovenskem Domu«. Ker pa spada tudi Kisovec pod aržiško občino, hočemo danes merodajne faktorje opozoriti na razmere, katere obstoje v Kisovcu. Mesto da bi imelo delavstvo zdrava stanovanja, vidiš par prav nepraktično zidanih hiš, katere ne odgovarjajo zdravstven. razmeram, poleg tega je polno majhnih kolib v bregu, v katerih imajo delavci svoje svinje — in celo neki gostilničar Stibernik ima tri take kolibe postavljene na rudniškem svetu. Iz teh kolib se steka gnojnica v graben in graben teče ob cesti; ob sebi je umevno, da vlada vsled tega v poletnem času neznosni smrad.

Ne sme delavstvo misliti, da so te vrstice naperjene proti njemu. **Organizirano delavstvo, bi moralo že iz higijeničnega ozira zahtevati od bogate trboveljske družbe,** da bi naj napravila par modernih hlevov, v katerih bi lahko delavstvo redilo svoje svinje. Kajti tako bogata družba, kakor je to trboveljska, lahko da par tisoč kron za delavstvo, če lahko za različna uradništva in ravnatelja dela luksurijsna zabavaljšča, bi tudi lahko privoščila

delavstvu, katero ji je že več milijonov dobička preskrbela s svojo žuljavo roko, borih par tisoč kron za zdravstvene razmere. Mar ni temu li vsega tudi občina v prvi vrsti unikum župana analfabet Klobučič kriv. Najbrž je ima naš foter župan tak nahod, da tega smradu ne voha. Naivneži pa trdijo, da samo na ljubo njegovega ljubljencu Štiberniku neče vohati tega smradu.

On kot župan je vendar v to dolžan, da gleda na red v svoji občini. Zastonj se ni Štibernik za časa volitve tako pehal za Klobučiča, kajti on še danes obsoja »Slovenski Dom«, ker je že marsičesa poročal o tem »**vzor županu**«. Pravi celo nekako približno: »Nismo ga imeli in ga ne bomo imeli takega fest župana, kakor je Klobučič«. Mi se s Štibernikom popolnoma strinjamo; da še ni imela in bog obvaruj, da bi še imela v prihodnje naša občina takega župana analfabeta kot je Klobučič.

zg **Iz Izlake.** Naši klerikalci se grozovitost jeze na »Slovenski Dom«, ker prinaša skoraj redno razkritja o njih. — V nedeljo je trgovec Vrbole prav skakal in se jezil. Gospod Vrbole le potolažite se, imamo zoper vašo osebo še precej gradiva, ni potreba vam misliti, če ste ob priliki rojstva svojega sina podarili večjo svoto za škofove zavode v Št. Vidu, da je vam potem vse dovoljeno. Ravno vi ste ovira, da se mi kmetje ne razvijamo v gospodarskem oziru tako, kakor zahteva moderni tok časa. Ni potreba vam misliti, da mi vaših sladkih besed, katere rabite napram nam kmetom, ne znamo tolmačiti. Tudi se zavedamo, da imamo še dovolj dela, a to pa nas prav nič ne straši, kajti mi ne bomo prej mirovali, da se vsa ljulka iztrebi iz naše občine. Smete biti pa uverjeni, da nas to prav malo ženira, če vi kričite in se jezite, le potolažite se g. Vrbole in trenirajte svojo kožo, kajti še marsikaj bode »Slovenski Dom« o vas poročal, vsaj veste, da mi prav počasi in sigurno korakamo naprej. — **Naši cilji so, da mora kmet si sam gospodariti v občini, kakor mora sam sejati in orati, tako tudi naj politično si sam v svojo korist gospodari.**

Ostali slovenski kraji

o **Iz Sv. Petra v Klancu pri Kozini.** Istra. Tu pri nas imamo župnika z imenom Emil Šašelj. Res blaga ovčica je; na belo nedeljo, ko je bil tako velik praznik, je imel naš župnik tako pridigo, da jo je bilo groza poslušati. Mesto, da bi nas učil o Kristusu, je hujskal proti narodno - naprednemu časopisju, tako da so ljudje bili skoraj večinoma izven cerkve in so debatirali o pridigi. Rekel je, kdor čita take časopise, da nima miru ne v cerkvi, ne doma, ne pri svoji soprog, ne pri otrocih, ne pri starših. Takih naukov nismo pričakovali tukaj v naši tužni Istri. Ako bo šlo tako naprej, potem smo gotovi, da bode v

kratkem prazna cerkev. Potem pa bodo govorili, da smo ljudje, ki ne verujejo v Boga. Sedaj pa vi, dragi župljani na noge, dokler je čas; sedaj ste slišali in ste videli, kaj se namerava tu pri nas. Klerikalna kača je videla, da je tukaj še prazen prostor, da bi se lahko ugneznila in požrla še to malo narodnega življa, kar ga je še pri nas. Žrelo je že odprla, da bi nas požrla. To smo sami razvideli iz nedeljske pridige. Ali župljani postavimo se v bran, dokler je še zunaj. Nastavimo ji zanjko, da se ulovi, predno pride do sredine, ker potem ne bo več moči; potem bo prišlo do tega, da se bo brat z bratom grdo gledal in se bomo klali. Med seboj, kakor se v drugih krajih. In vam, gospod župnik pa svetujemo, da učite nas o Kristusu; kako so to delali apostoljani, ko so hodili po svetu kot Božji namestniki. Ti so učili sveto vero, delali iz nevernikov kristjane. Vi pa kot dušni pastir sejete med nas sovraštvo in prepir v družinah. Zapomnite si, da ako bo šlo tako naprej, da se bomo večkrat srečali v »Slovenskem Domu«.

Naprednjaki.

o **Od Sv. Križa pri Trstu.** Veselica narodno - naprednega pevskega društva »Skala« je uspela dne 30. marca kaj dobro. Vse točke sporeda so se izvršile v splošno zadovoljnost. Nekatere pesmi so se morale na splošno željo navzočega občinstva ponavljati. Posebno je ugajala Ferjančičeva »Lisica in petelin«. Tudi dr. Vošnjaka: »Ne vdajmo se!«, igrokaz v enem dejanju se je splošno dopadal. Vsi igralci in igralke so bile več ali manj na svojem mestu. Govorilo se je precej glasno in razumljivo, kar je pri vsaki igri glavno, kajti, naj bo predstava še tako lepa, če se pa ničesar ne razume, ne velja. Opazuje se časih — posebno na deželi, da so se igralci svoje vloge dobro naučili in da so kretnje prave, a glas jim noče iz grla in vsled tega izgubi igra na efektu in ljudstvo mrmra, češ, da sami sebi govorijo. Zatorej, vselej le neustrašeno z glasom ven! Pohvaliti moramo pri tej priliki posebno vrle Prosečane in Kontoveljce, ki so se v obilnem številu udeležili veselice. Pa tudi Tržačani so to pot pokazali, da simpatizirajo s pevskim društvom »Skala«. Hvala vsem! K sklepu moramo pohvalno omeniti tudi domačo godbo »Lira«, ki je res svirala kaj precizno. Naša želja je, da bi vrlo pevsko društvo »Skala« v kratkem priredilo zopet tako zabavno veselico. Na zdar!

o **Naslednik škofa Flappa,** ki je pred kratkim umrl v Poreču, bo skoro gotovo Teofil Pederzolini, ki je sedaj župnik pri Novem sv. Antonu v Trstu.

o **Po celem tržaškem ozemlju** je najnovejša zmaga ljubljanske občine nad deželnim odborom kranjskim pred upravnim sodiščem na Dunaju vzbudila splošno veselost. Vsi dobro misleči pravijo, da je vendar še nekaj pravice na svetu, kajti kar si dovoljuje klerikalni deželni odbor kranjski na škodo napredne Ljubljane, je

res že malo preveč. — Le neustrašeno dalje za pravico in enakopravnost!

o O onem Ignaciju Schwinger (ne Schweiger), ki je zadnji »Slovenski Dom« poročal, da je bil roparsko napaden v Rojanu pri Trstu, gredo kaj različni glasovi. Najprej se je trdilo, da je bil »ropan« za čez poldrugi stotak kron vrednosti; potem se je čulo, da je policija dognala, da je bil mož nekoliko pregloboko pogledal v kozarec in da sploh ni imel omenjenega dne drage verižice in ure pri sebi. Preiskava se baje nadaljuje. — Če ni torej nič resnice na tem, je tako ravnanje vse graje vredno, kajti s tem se spravlja tržaško okolico ob dober glas in ljudstvo se po nepotrebnem razburja. — Dobro bi torej bilo, da če se kdo oglasi pri oblastih, da je bil napaden, a se izkaže, da ni res, da bi bil primerno kaznovan.

o V Šempasu na Goriškem je bil pred tedni misijon. Kdor je bil Sokol, je moral pri spovedi obljubiti, da bo Orel, ako ne, ni dobil odveze. Prepovedane liste se ne sme čitati, to se je tudi zabičevalo. Samo misijonar je pozabil povedati, kateri so ti prepovedani listi in od koga so prepovedani. Pod besedo n. pr. prepovedan izlet, prepovedana predstava itd. se vedno razume, da merodajne posvetne oblasti to prepovejo, ne pa misijonarji v cerkvi in drugi popi. Če bi imeli namreč ti pravico in moč kaj prepovedati ali zapovedati, potem gorje onim, ki bi ne trobili v njihov rog. Če torej kak list ni zaplenjen, ni prepovedan, pa bodisi katere koli stranke in barve, če je pa zaplenjen, se ga itak ne čita, ker je popleskan z belo barvo. Državno pravdnništvo že skrbi včasih še preveč — kaj se sme čitati. To si je treba enkrat za vselej dobro zapomniti. Vsaka tiskarna plačuje svoj davek in le čudno je, da se v resnici merodajne oblasti ne postavijo po robu, če se v cerkvi ali kje drugje škoduje in hujska proti kakemu javnemu listu, ki ima sicer svoje dolžnosti, a tudi svoje pravice. Če bi se tako postopalo protj kakemu nemčurskemu ali ogrskemu časniku, bi bilo seveda to vse kaj drugega...

o V Kotoru v Dalmaciji se je vršila pred kratkim dobro obiskovana patriotična slavnost. Gospe imenitnih krogov so tekmovali v nakitju in lišpu. Ena bolj kakor druga so hotele imponirati s svojo zunanostjo. Med nežnim spolom se je najbolj odlikovalo neko dekle, ki je imelo ne navadno lepo in dragoceno brožo, katere je padla radi bleska zlasti ostalemu ženskemu spolu v oči in to tembolj, ker so vedeli, da je nositeljica te dragocenosti nemovito dekle. Neka navzoča pobožna dama je spoznala, da je broža ista, katero je ona darovala nekemu »fratru«, da z njo okinča nekega svetnika, po kateri priprošnji je — po njenem mnenju seveda — njen sin ozdravel. Dotična gospa pa ni hotela verjeti lastnim očem, mislila je, da jo sam mamon moti. Zato se približa dekletu in ga vpraša, odkod ta dragi kinč. Dekle je bilo

v očividni zadregi in je gospej pojasnilo, da ji je brožo posodila neka ženska, o kateri pa je šel glas, da z dotičnim »fratrom« nekam preprijazno občuje. Gospa se poda k fratrui in hoče videti darovano brožo. »Sveti« mož se izgovarja, da nima časa, da ima polne roke opravila ter da naj pride drugikrat. Uboga gospa se oddalji z jezo in z začudenjem ter ji noče v glavo, kako more biti ta mož tak, ko je pa drugače znal tako lepo, sladko govoriti in se je delal tako pobožnega. Presenečena gospa pride pozneje s svojim možem pogledat k fratrui, a tega ni bilo več najti na svojem mestu, bržčas je odšel, da bi poiskal osodepolno brožo... Da je bil ves Kotor radi tega dogodka razburjen, ni treba še poudarjati. Kdaj se bode ljudstvo izpametovalo?

o Smrtna kosa med amriškimi rojaki. V Collinwoodu, O., je umrl rojak Anton Jakoš p. d. Starc, trgovec, rojen v Velikem Gabru na Dolenjskem l. 1874., kjer zapušča starše in dve sestri, a v Collinwoodu soprogo, sedem otrok in tri brate. — V Clevelandu, O., je umrl 28letni Konrad Japelj za sušico, neoženjen, doma iz Male Ligojne pri Vrhniki. — Istotam je umrla Helena Pograjc, stara 28 let, za sušico; zapušča soprogo in tri otroke ter mater, dve sestri in tri brate. — V Clevelandu je umrl nadalje rojak Feliks Kramaršič, star 45 let, doma iz Žužemberka, zapušča soprogo in pet otrok. — Istotam je umrl Frank Linšek, star 24 let, neoženjen, doma iz Inžala pri Igu.

o Wilburton, Oklahoma, 1. marca. Ko sem vam zadnjič pisal, sem se še lahko pohvalil z delom, ali tekom enega meseca se je precej obrnilo, in sicer na slabše; v premogokopih št. 2 in 3 ne delajo nič več, oba rova so zaprli za nedoločen čas; št. 5 in 6 delajo po tri dni v tednu; št. 18, 19 in 21 so delali do sedaj vsak dan, sedaj so tudi ti začeli bolj počasi delati. Kaj je temu vzrok, se ne more dognati, najbolj verjetno pa je, da ni naročil za premog. V tukajšnji državi se navadno v zimskem času dobro dela, poleti pa bolj slabo. Pa kaj hočemo, delaj počasi, pa boš dolgo živel! — Jaz sicer ne želim drugega, kakor da bi delali 3—4 dni v tednu, pa bi popolnoma lahko živel, ker zasluži se že še dobro, kdor ima dober prostor in zdrave roke. Za lenuha pa ni nikjer kruha, ker lenoba je začetek greha. Pred par meseci je izgubil naš rojak in somišljenik eno oko; delal je v premogokopu št. 19, delal je v takozvani »entree - drift«, od preveliega napora in potu, ki mu je zalival oči, se mu je vnelo oko; največ je tukaj tudi družba kriva, da ne vidi, ker postava zahteva, da dva križališča zraka ne smeta biti odprta, ampak samo zadnji, tako da lahko pride zrak do delavca. Ako sta odprta dva vhodna zraka, gre zrak navadno pri predzadnjem skozi in delavec, ki diha, nima dovolj zraka. Naš rojak Jakob Volčič je opetovano zahteval, da naj mu zabijejo

predzadnje križališče, da ne more delati, ker nima dovolj zraka, a delovodja se izgovarjal, da nima žeblijev; torej stroški, ki bi stali družbo 10 c, pa mora staviti človek v nevarnost svoje življenje. Ko se je Volčiču vnelo oko, je šel najprvo k družbenemu zdravniku, ki mu je opasnost vida seveda še povečal, kar je dal ravno nasprotna navodila in zdravila za oko. Družba gleda povsod, da kolikor mogoče pride povsod ceno; ima tudi zdravnika, ki še ni dozorel po pameti za pastirja, toliko manj za zdravnika. Da smo v Ameriki na jako pomanjkljivem stanju zdravnikov, to je žalostno. Ako se bolnik da operirati, bi bilo vseeno, ako bi kupil za denar, ki ga plača zdravnikom, rakev in se vlegel v njo in se enostavno ustrelil. Bolnik bi bil na boljšem, prestane bi bile hitro muke, ker le malo bolnikov prestane tu operacije, večina podleže smrti. Blagor vam, ki imate tako dobre zdravnike v Ljubljani, da so sloveči po celem svetu. Pri vas je zdravnik res več svojega poklica; žal, da tukaj ni tega. Naj na kratko opišem tukajšnje zdravnike - mazače. Bilo je leta 1907., bil sem na Suvwater Wio, kjer sem poznal Angleža v starosti 26. let, ki je bil za mazača jamskih vozov; ob času je izginil, šel je k nekemu zdravniku leto dni v šolo in potem prebral par knjig, pa je postal zdravnik. Ker sem se jaz ravno preselil v istem času v novo premogarsko naselbino Superior po imenu, sem ga tam našel kot družbenega zdravnika. Slučaj je nanesel, da sem šel k njemu pulit zob, česar seveda ubogi mazač ni mogel, samo zdrobil mi ga je, potem je rekel, naj grem kam drugam, da mi ga bo kak drug zdravnik izpulil. In iti sem moral v 27 milj oddaljeno mesto Rock Springs, seveda z vlakom. Tam mi je zdravnik pobiral zdrobljeni zob venkaj cele 2 uri. Iz tega lahko vidi človek pri zdravi pameti, kakšni so tukajšnji zdravniki. — Jos. Hribernik.

Književnost.

Nove knjige. Ravno kar sta izšli dve novi knjigi, na kateri posebno opozarjamo naše bralce. Prvi teh knjig je naslov »Skrivnost hiše št. 47.« To je zelo zanimiva šaljiva povest o krvavem zločinu, ki se ni nikoli zgodil, pa spravi na noge vso policijo, časopise in celo javnost. Cena tej knjigi je 1 K 50 v, s pošto 1 K 60 v. Druga knjiga, ki je zdaj izšla ima naslov »Gospod Žabar«. Popisani so tu doživljaji in nezgode malega purgarja na tako zabaven in zafkljiv način, da bo vsak z veseljem bral te bukvice, posebno ker bičajo in smešijo politiko in gospodarstvo kranjskih klerikalcev. Cena tej knjigi je 80 v, s pošto 90 v. Obe knjigi sta na prodaj v »Narodni knjigarni« v Ljubljani, kjer se seveda dobe sploh vse slovenske knjige. Kdor bi rad kako knjigo, pa ne ve, katero bi naročil, naj piše »Narodni knjigarni« po **zapisek knjig**, pa ga bo dobil brezplačno in bo videl koliko lepih in priporočljivih knjig je dobiti za majhen denar.

Prosveta.

VII. list Savla-brezverca do Štefana, novega pastirja v Šmihelu pri Novem mestu.

(Vse pravice pridržane.)

(Konec.)

In zdaj bratje, smo na zadnji postaji na svojem potu iskanja resnice. Dozdaj se je nam šlo za Betlehem in smo videli, da tam Jezus ni imel prav nič opraviti; zdaj se nam gre še za Nazaret. Naš cerkveni učenjak dr. Krek pravi, da se ime mesta izvaja iz »nazar«, kar pomenja: cveteti, zato se Nazaret imenuje »cvetlično mesto«. Mi pa mislimo, da je ime Nazaret grško in se v izvirniku imenuje **Nozoret**, od besede »nozer« kar pomeni kolobar, krog (Zirkel). Ceste v mestu so bile v krogu izpeljane, od tod ime mesta Nozoret. Pa to je postranska stvar.

Naš evangelist (sv. Mat. 2, 19—23) nam zdaj vendar pusti Jezusu se nastaniti v Nazaretu. Zopet se je namreč angel prikazal v spanju sv. Jožefu, veleč mu, da naj se vrne iz Egipta nazaj »v zemljo izraelsko, kajti pomrli so, ki so detetu stregli po življenju.« Jožef je angela ubogal in se vrnil nazaj, ali ko je slišal, »da kraljuje v Judeji Arhelaj namesto Heroda, očeta svojega, se boji tja iti (najbrže v Betlehem). A tu ga pa sam »bog v spanju opomni in krene v kraje galilejske in prišedši tja se nastani v mestu, ki se imenuje Nazaret, da se izpolni, kar je rečeno po prerokih: Nazarenčan se bo imenoval . . .« Tukaj, bratje, pa nas evangelist stavi v hudo zadrego. Ne sklicuje se na enega samega preroka, ampak kar na več, in sicer takih, ki so prerokovali, da se bo Jezus, o katerem so najbrže drugi preroki oznanjevali, da bo rojen v **Betlehemu**, vendar imenovali po mestu čisto druge dežele, torej **Nazarenčan**. Ne kaže nič drugega, vse preroke je treba vprašati. Vse zastonj, ves trud iskanja, **niti eden** teh na stotine prerokov **ni kaj takega prerokoval**. Nimamo pa samo mi take smole. Tudi naša dva cerkvena učenjaka dr. Lampe in dr. Krek izjavljata na str. 103. X. zv. Zgodbe sv. pisma, da **tega imena res ni najti v svetem pismu stare zaveze**; le po »pomenu« se mnogokrat bere. Na tak pomen, o katerem niti cerkveni učenjaki niso edini, se mi z našim priprostim razumom ne moremo zanašati. Sv. pismo, posebno evangelij je vendar v prvi vrsti namenjen priprostemu ljudstvu. Kaj storiti? Od nekod je evangelist moral izvedeti to prerokovanje, sicer bi se pri tako važnem dogodku ne mogel sklicevati na prerokovanje. Išči torej v drugih knjigah sv. pisma. Res, to pot imamo srečo. V knjigi **Sodnikov** najdemo nekaj evangelistovemu preroku podobnega.

Začnimo pri 13, 5. tu beremo: **Kajti ti postaneš noseča in boš rodila sina, ka-**

terega glave se ne dotaknejo nobene škarje, kajti deček bo že v maternem telesu zaobljubljenec Gospodov in on bo pričel Izrael reševati iz roke filistov . . .« Vam se bo čudno zdelo, najprej zakaj se noben evangelistov ni spomnil te prerokbe, ki bi se tako lahko dala uporabiti, recimo pri Jezusovem spočetju. Potem pa se tudi čudite, kaj vam ta citat navajam, ko vendar nima nič opraviti z Nazaretom. Le malo potrpljenja! Ravno na tej zadnji postaji nam je usojeno se prepričati, na kake očitne zmote je sv. cerkev zgradila poglavitne temelje svoji stavbi. Sv. cerkev je to knjigo »Sodnikov« začel pri 13. poglavju, tako razdelila, da je to poglavje naslovila: »Simsonovo spočetje in rojstvo«. Ta Simson, o katerem ste že v ljudski šoli toliko slišali, ima veliko sličnost z Jezusom. Tudi njegovo rojstvo je poprej naznanil sam **angel**. Njegova mati je bila dolgo časa »nerodovitna«. Ker ga je sam angel naznanil (ti postaneš noseča in boš rodila sina; glej kakor zgoraj), je bil posvečen bogu Jehova in zato se njegovi lasje niso smeli ostriči. Pa s tem dosti o Simsonu. Vsa poglavja od 13.—16. je sv. cerkev razdelila Simsonu na čast. Kogar zanima, naj ta poglavja sam prečita iz sv. pisma. Toliko je gotovo, da je tu govor le o Simsonu iz dobe 1280—1120 **pred Kristom**. Ali kaj je glede **Nazarenčana**? Te besede tudi vse knjige »Sodnikov« nikjer ne omenjajo. Pač, ampak malo **drugače** v izvirniku. Še eno uganko je treba preje rešiti: V 4. knjigi Mojzesovi so glede tistih, ki so posvečeni bogu, določeni predpisi, katerih eden je prenešen v knjigo »Sodnikov«, in sicer ravno na onem mestu, katerega smo zgoraj citirali, namreč, da na glavo Simsona ne sme priti nobena britev, oziroma škarje. In da rešimo uganko: **Ta, ki se posveti bogu, ali ki je, kakor je bil Simson že po angelu posvečen bogu, se je imenoval »Nazarite«.**

Najbrže ne evangelist sam, ampak tisti, ki so evangelij prepisovali po izvirniku, so v zgoraj citiranem verzu: ti postaneš noseča in boš rodila sina, katerega glave se ne smejo dotakniti nobene škarje, kajti deček bo **zaobljubljenec** (hebrejsko): »**Nazarite**« — Gospodov . . .

Torej: tisti, ki je to prerokovanje vtaknil v evangelij, ki nosi ime sv. Matevža, je res uporabil tudi ta izrek, ki pa se ne more smatrati kot prerokovanje, na Jezusovo rojstvo, torej kar je veljalo Simsonu, naj velja čez več kot tisoč let tudi na Jezusa. Ampak, dočim so se vsa prejšnja prerokovanja nanašala na Betlehem, je tukaj naenkrat sprememba za Nazaret. Tisti, pa je pri tem poslu imel to smolo, da je **zamenjal ime Nazarenec** (Nazarenčan, ali iz Nazareta) za **izraz Nazarite**, kar pomeni, kakor smo videli **zaobljubljenec Gospodov**. Da se je ta pomota izpočetka izvršila, temu ne bi bilo toliko zameriti, vsaj približno vemo, kako so se pisali, oziroma prepisovali evangeliji. Ampak to je za-

lostno, da sv. cerkev te očitne pomote ne popravi. Meni bi bilo sicer bolj vstreženo, če bi to »prerokovanje« obveljalo. Sklicevali bi se lahko manj in rekli: vidite, saj evangelist sam prizna Jezusovo rojstvo v Nazaretu.

Ampak mi takega dokaza ne potrebujemo. Videli smo, kakšni so tudi vsi drugi dokazi, ki govore o rojstvu v Betlehemu. In kdor še zdaj veruje, da je bil Jezus na podlagi evangelijskih dokazov res rojen v Betlehemu, temu ni več pomagati.

Bratje! Ne pozabite končno tudi, da tudi evangelisti in apostoli: (Matevž 12, 16, 13, 55; Marko 3, 31 in 6, 3; Lukež 8, 19; Janez 2, 12 in 7, 3—5, 10; dejanje apostolov 1, 14.) sami navajajo, da so tudi Jezusovi 4 bratje in (2) sestre živeli v Nazaretu in da so Judje sploh celo sv. družino vedno prištevali kot Nazarečane.

Do tebe, ljubi Štefan, pa imam to-le prošnjo: Ti sam dobro veš, če ima priprosti človek opraviti s takimi pomotami svetih in velikih cerkvenih učenjakov, se na najboljšem potu iskanja resnice lahko tudi sam zmoti. Prosim te popravi jih, s tem se obenem lahko izkažeš vrednega, da te je škof postavil za višjega pastirja. (Štefanu damo radi na razpolago prostor v »Slov. Domu«, če **stvarno** odgovori na gorenja izvajanja. — Uredništvo.)

Vam pa, bratje, naročam še to: Če smo tudi našli marsikatero težko zmoto na dolgem potu med Betlehemom in Nazaretom, vendar naj vas to ne moti v vaši veri, da je Jezus sin božji. Če imate to nad vse zmote vzvišeno prepričanje, ohranite ga kot dragocen zaklad v svojem srcu. Tam pa kjer smo na našem potu našli po človeških zmotah porušene stare temelje, postavite si nove, da bo tako podprta stavba krščanstva stala trdno na vekomaj. Amen.

Razno

* **Kako »sodijo« pri vojakihi.** V četrtek so v Opavi obesili rezervnega korporala Pagacza, ki je 18. marca na nočni vaji ustrelil nadporočnika Šrameka. »Preiskava«, »proces« in »eksekucija« kažejo tajno vojaško justico razgaljeno, vsled česar zasluži tragični slučaj podrobnejši opis. Dne 18. marca je imel 13. pehotni polk nočno vajo v okolici Nove Sedlice. Rezervni korporal Poljak Pagacz je bil popolnoma pijan in se je na maršu opotekal izven vrste. Nadporočnik Šramek je prijezdil k njemu in mu zaklical: »Ne hodi kakor svinja, stopaj kakor človek!« Ko se je častnik vrnil na čelo kompanije, je Pagacz molče vzel svojo puško, pomeril in izprožil. Z vzklikom: Jezus, Marija in Jožef! se je zgrudil nadporočnik mrtev s konja: krogla mu je pretrgala glavno dovodno žilo. Nato je Pagacz vzkliknil: »Re-

zervisti, to sem storil za vas. Obešen bom! Molite zame!« Pagacza so takoj razorožili in odvedli v zapor. Pagacz ni bil sojen v normalnem vojaškem procesu, temveč z naglo sodbo. Zoper njega so izrekli na dan § 147. vojaškega kazenskega zakona, ki določa naglo sodbo za slučaj, da se je upornost proti predstojniku pojavila v vrsti in da bi utegnila kvarno vplivati na disciplino ostalega moštva. Kako se je izvršilo »sodno postopanje« proti zločincu? V sredo popoldne so prepeljali Pagacza iz olomuškega garnizijskega zapora v Opavo, na sedež njegovega polka, kjer se je v četrtek zjutraj zbralo sodišče. Točno ob 6. zjutraj so se postavili na dvorišču Rudolfove kasarne v vrsto trije bataljoni 13. polka; obenem so se uvrstili štirje polovični bataljoni eksekucijskega kareja. V tem kareju se je zbralo »sodišče«, sestavljeno iz polkovnika, stotnika, nadporočnika, narednika, četovodje, svobodnika, prostaka in stotnika - avditorja. Ob 6. in pet minut je 26 infanteristov z nasajenimi bajoneti pripeljal Pagacza, ki ga je spremljal duhovnik, pred te sodnike. Obtoženca so zaslišali, avditor je poročal in trdil, da je Pagacz umor pripravljal. Krivda je bila soglasno potrjena; smrtna obsodba ob 7. in 25 minut izrečena. Uspeh »sodnega postopanja« so sporočili divizionarju, ki je čakal v hotelu pri »Rimskem cesarju«. Divizionar je obsodbo takoj potrdil. Ko je dospela potrjena obsodba ob 8. in 6 minut sodišču v roke, so privedli Pagacza zopet na dvorišče, avditor mu je prečital obsodbo v nemščini, polkovni poveljnik v poljščini. Nato je eksekucijski kare z obsojencem odkorakal pred vešala, ki so bila postavljena na drugem koncu dvorišča. Pagacz je napravljaj vtisk skesanca; ko mu je krvnik Lang z Dunaja vrgel zanjko okolo vratu, se je nemo pokrižal. To je bilo ob 8. in 18 minut. Dve minuti pozneje je krvnik naznanil, da je skončal svoje opravilo. V štirih minutah je bila torej krivda dognana in rešeno vprašanje, ali je mož zagrešil svoje dejanje pri polni zavesti ali v popolni pijanosti. Ker je umoril oficirja vsled psovanja v hipnem razburjenju, ki ga zavoljo popolne pijanosti ni mogel obvladati, bo javnosti izimši onih sedem sodnikov — zmajevala z rameni in ne bo verjela, da je bil umor pripravljen. Kako sirova in prosta vseh modernih pravnih načel je vojaška justica!

Razširjajte „Slovenski Dom“.

Gospod Jazbec se je s svojim sinkom v krčmi zamudil čez dovoljeno mu uro. Vračajoč se domov je mislil samo še na sprejem, ki ga čaka in nič več na politični pogovor v krčmi. Sinko pa se spotoma nenkrat ustavi.

— Ata, kdo je pa nasprotna stranka?
— Oh, fant, to so vendar — mama!

Listnica uredništva:

G. Fr. Z. Daljni Vrh. Prav veseli nas, da ste kot zavedni naročnik »Slov. Doma« pristopili tudi kot dopisnik v okrog naših sotrudnikov. Kakor bi prav radi Vaš zelo zanimiv dopis že to pot priobčili, vendar to pot tega še ne moremo storiti ne le zaradi pomanjkanja prostora, ampak ker nam je Vaš dopis z ozirom na drugi prav slični dopis Izpod Dal. Vrha še mestoma nejasen. Le v našo informacijo nam blagovolite posebej v pismu zaznamovati imena dotičnih oseb, da bomo znali tudi mi te klerikalne brlogarje po zasluženju oceniti. Mi namreč ljubimo, da se pri nas naravnost povemo z oči v oči, ne le samo z namigavanji. Torej prosimo in se priporočamo! — Gosp. anonimnemu dopisniku Izpod Daljnega Vrha: Vaš dopis sicer imeniten, ampak prosim poročajte še bolj natančno o tistem klerikalnem romarju, pa na posebnem listu je treba Vašega cenjenega podpisa.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 29. marca 1913.

Dunaj: 74, 10, 46, 71, 84.

Dvignjene v sredo, dne 2. aprila 1913:

Brno: 2, 54, 87, 31, 79.

Gradec: 23, 64, 21, 41, 11.

*Lastna tovarna
ur v Svici*

1887

Zahtevajte „JUBILEJNI CENIK“ zastoj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Na prodaj je zidana hiša

krita z opeko, s prostornim vrtom, za ceno 2400 kron. — Več pove Jož Kordež, pošta št. Vid nad Ljubljano, Kam. gorica 5.

Glavna hranilnica in posojilnica v Mokronogu
registrirana zadruga z neomejeno zavezo

vabi

na

3. redni občni zbor

ki se vrši

**13. aprila 1913 v stanovanju
načelnika g. Fr. Zupančiča.**

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje letnega računa.
3. Volitev nadzorstva.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ne bil za gori omenjeni čas sklicani občni zbor ob določeni uri sklepčen, sklepa pravomočno pol ure kasneje občni zbor pri vsakem številu udeležencev.

Franč Zupančič,
načelnik.

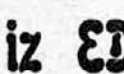

Priporočamo našim

Kolinsko cikorijo

gospodinjam

14

iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.